

Підготовка та друк цього видання стали можливими завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи уряду Сполучених Штатів.

БЮДЖЕТ ДЛЯ ГРОМАДЯН

ЗМІСТ

- 2 Що таке бюджет для громадян?
- 3 Бюджетна термінологія
- 4 Бюджетний цикл
- 6 Як можна впливати на бюджет своєї громади
- 8 На чому засновано бюджет нашої громади
- 9 Звідки в бюджеті гроші
- 10 Куди ідуть гроші з бюджету
- 11 Бюджет розвитку сільської громади
- 12 Контактна інформація

ЩО ТАКЕ БЮДЖЕТ ДЛЯ ГРОМАДЯН?

Бюджет для громадян – це спрощена, позбавлена технічної мови презентація комплексної інформації про бюджет. Бюджет для громадян доповнюється візуалізаціями, щоб спростити розуміння складних цифр.

Основна **мета** «бюджету для громадян» - це зробити складну та технічну бюджетну інформацію доступною для широкого кола осіб.

Бюджет для громадян допомагає зрозуміти бюджет своєї громади кожному громадянину, він допомагає побачити своє місце в бюджеті, зрозуміти, що бюджет громади, це кошти всіх жителів громади, побачити, що гроші в бюджеті не з'являються нізвідки, а також зрозуміти, що витрати з бюджету не робляться лише за бажанням когось з керівників громади, або групи громадян.

В той самий час, бюджет для громадян допомагає визначити можливості для впливу на формування та витрачання бюджету своєї громади.

Наш час, який наповнений безліччю різноманітних проблем, одночасно пропонує нам і безліч можливостей. Використати їх, вийти за наявні рамки чи залишитися задоволюватися лише реакцією на виклики нинішнього та вчорашнього дня? Дивитися в майбутнє та власною діяльністю прокладати собі омріяний шлях – ось вибір Піщанської об'єднаної територіальної громади!

Запорукою необхідних змін є свідоме розуміння громадою можливостей місцевого бюджету. Це розуміння забезпечить підвищення ефективності та прозорості використання бюджетних коштів.

*З повагою,
Голова Піщанської ОТГ
Дмитро Лисичкін*

БЮДЖЕТНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Місцевий бюджет

Фінансовий план громади. В ньому визначається, звідки громада буде отримувати кошти, а також на що їх витратить. Бюджет громади формується та управляється на основі Бюджетного кодексу України. Це означає, що існують чіткі правила, звідки і в якому порядку громада отримує кошти в свій бюджет, а також куди вона може їх витратити. Бюджет, а також зміни до нього затверджуються рішенням місцевої ради.

Доходи бюджету

Гроші, які громада заробила сама, а також отримала від держави. Доходи бюджету формуються з податків та зборів, неподаткових надходжень (наприклад, кошти, отримані за надання адміністративних послуг, кошти, які самостійно заробили бюджетні установи).

Видатки бюджету

Кошти, що витрачаються на цілі та заходи, які заплановані в бюджеті. Видатки можуть бути поточні та капітальні.

Трансферт

Кошти, які передаються з бюджетів інших рівнів до бюджету громади. До трансфертів відносяться дотації та субвенції.

Субвенції

Кошти, які з державного бюджету передають місцевим бюджетам на виконання конкретних повноважень, які делеговані державою. Ці кошти можна використовувати лише за певним призначенням. Приклади субвенцій – інфраструктурна, медична, освітня. Субвенції також можуть передаватися із одного місцевого бюджету іншому.

Наприклад, передача коштів обласній лікарні на лікування міських жителів – з міського в обласний бюджет.

Загальний фонд

Кошти, передбачені для надання послуг державними установами. Кошти загального фонду витрачаються переважно на виплати заробітної плати та оплату енергоносіїв, для надання громадянам послуг освіти (дитячі садки, школи, позашкільні заклади), культури (будинки культури, клуби, бібліотеки, музеї), медицини (ФАПи, амбулаторії), соціального захисту, фізичної культури і спорту (дитячо-юнацька спортивна школа, заходи та змагання різного характеру).

Дотації

Кошти, які виділяються з бюджету вищого рівня для того, щоб досягти рівних доходів населення у всіх населених пунктах.

Спеціальний фонд

Окремий фонд, кошти якого мають цільове спрямування. Основну частину спеціального фонду формують бюджет розвитку та власні надходження бюджетних установ, а також інші ресурси, наприклад, гранти від міжнародних організацій.

Бюджет розвитку

Кошти, які витрачаються на капітальне будівництво, реалізацію інвестиційних проєктів, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і житлово-комунального господарства тощо. Тобто, на будівництво, модернізацію та ремонт доріг, шкіл, садочків, амбулаторій, клубів.

БЮДЖЕТНИЙ ЦИКЛ

Бюджет – це ключовий інструмент для управління громадою, а також втілення в життя пріоритетів та цілей розвитку громадою. Дії органу місцевого самоврядування по управлінню бюджетом громади на один рік умовно можуть бути розділені на декілька стадій, і займають більше часу, ніж 1 календарний рік. Період управління бюджетом на один рік – називається бюджетний цикл і включає в себе 4 стадії: планування та складання проекту бюджету, розгляд проекту бюджету та його затвердження, реалізація прийнятого бюджету, і, на сам кінець, звітування про результати виконання бюджету за рік. Один бюджетний цикл займає більше, ніж півтора календарних роки. Завершення одного бюджетного циклу фактично накладається на початок вже наступного бюджетного циклу.

01

СКЛАДАННЯ
ПРОГНОЗУ
БЮДЖЕТУ

02

СКЛАДАННЯ
БЮДЖЕТУ

03

РОЗГЛЯД ТА
ЗАТВЕРДЖЕННЯ
БЮДЖЕТУ

04

ВИКОНАННЯ
БЮДЖЕТУ

05

ЗВІТУВАННЯ
ПРО ВИКОНАННЯ
БЮДЖЕТУ

Складання прогнозу бюджету

Прогноз бюджету робиться на 3 роки – плановий (тобто той, на який плануємо бюджет) і 2 наступні роки. Разом 3. Ці наступні роки називають прогнозними. Прогноз робиться для того, щоб розуміти, які податки та скільки їх буде збиратися в наступні 3 роки, а також, на які цілі витратитимуться гроші з зібраних податків. Прогноз оприлюднюється на сайті ради та приймається на сесії не пізніше 1 вересня.

Складання бюджету

На цій стадії загальнодержавні органи подають розрахунки міжбюджетних трансфертів. Місцеві органи влади разом з розпорядниками бюджетних коштів, наприклад, відділом освіти, розробляють та подають бюджетні запити. На основі поданих розрахунків міжбюджетних трансфертів та бюджетних запитів вже відбувається розробка проекту рішення про місцевий бюджет. Підготовлений попередній проект бюджету оприлюднюється на сайті ради.

Розгляд та затвердження бюджету

Попередній проект рішення про бюджет обговорюється та затверджується на засіданні постійної комісії місцевої ради, яка відповідає за питання бюджету. Далі проект рішення передається на розгляд виконавчого комітету, який також повинен його затвердити. Після цього проект бюджету розглядається та затверджується вже на сесії місцевої ради. Рішення про затвердження бюджету приймається не пізніше, ніж 25 грудня. Після прийняття, рішення, а також сам бюджет, оприлюднюються на сайті ради.

Виконання бюджету

Саме на цьому етапі здійснюються всі витрати та збираються всі податки. Окрім того, протягом виконання бюджету може виникнути необхідність внесення змін в нього. Всі зміни проходять окрему процедуру – від розгляду бюджетною комісією ради і до затвердження на сесії ради. Окрім того, законодавством встановлено обов'язок щоквартального звітування про виконання бюджету, що також передбачає затвердження квартальних звітів окремими рішеннями ради по завершенню кожного кварталу.

Звітування про виконання бюджету

По завершенню року, для якого виконувався бюджет, розпочинається підготовка звіту про виконання бюджету за рік. Звіт також проходить всю процедуру розгляду та затвердження в усіх інстанціях, яка завершується розглядом та затвердженням рішення місцевою радою. Затверджений звіт оприлюднюється на сайті ради. Окрім того, бюджетне законодавство встановлює обов'язкову вимогу проведення публічного звітування про виконання бюджету. Публічне представлення звіту про виконання бюджету повинно відбутись не пізніше 15-го березня наступного року. Місцева рада повинна широко анонсувати захід, на якому буде представлятись звіт про виконання бюджету, та запрошувати громадськість відвідати його.

ЯК МОЖНА ВПЛИВАТИ НА БЮДЖЕТ СВОЄЇ ГРОМАДИ

01 Липень-вересень СКЛАДАННЯ ПРОГНОЗУ БЮДЖЕТУ

В цей час відбувається складання прогнозу бюджету на наступні 3 роки.

Як долучитись:

- Подавати пропозиції до прогнозу бюджету в управління та відділи – звичайним листом, надісланим поштою чи електронною;
- Подавати пропозиції безпосередньо до фінвідділу – контакти дивіться в кінці цього документу. Місцева рада також сама може організувати процес збору пропозицій до прогнозу бюджету від громадян через ЦНАП чи під час заходів, у місцях масового збору людей;
- Брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування прогнозом довгострокових інфраструктурних проєктів.

02 Травень-жовтень СКЛАДАННЯ БЮДЖЕТУ

В цей час відбувається складання бюджету на наступний рік.

Як долучитись:

- Подавати пропозиції до бюджету депутатам;
- Подавати пропозиції безпосередньо до місцевої ради. Місцева рада також сама може організувати процес збору пропозицій до бюджету від громадян;
- Брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування бюджетом гендерних аспектів.

03 Листопад-25 грудня РОЗГЛЯД ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ БЮДЖЕТУ

В цей час попередній проєкт проходить узгодження та обговорення, під час кожного з яких до бюджету можуть вноситись певні незначні зміни.

Як долучитись:

- Взяти участь в бюджетних слуханнях та висловлювати свої пропозиції до проєкту бюджету. Слухання може ініціювати рада або громадяни самостійно;
- Відвідувати засідання бюджетної комісії, виконавчого комітету та сесії ради;
- Допомогати фінансистам в створенні Бюджету для громадян;
- Сприяти поширенню прийнятого рішення про бюджет, а також Бюджету для громадян – розповсюджувати документи електронно, обговорювати їх з колегами чи знайомими.

04 Січень-грудень ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ

В цей час відбуваються закупівлі, фінансується робота бюджетних установ і організацій, збираються податки. За потреби вносяться зміни до бюджету.

Як долучитись:

- Подати проект на конкурс «Бюджету участі». Брати участь в кампаніях агітації за проекти бюджету участі та голосувати за проекти бюджету участі;
- Ініціювати громадський моніторинг виконання бюджету;
- Відвідувати засідання бюджетної комісії та сесій міської ради, на яких розглядаються бюджетні питання.

05 Січень-15 березня ЗВІТУВАННЯ ПРО ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ

Вже по завершенню календарного року розпочинається етап звітування про виконання бюджету за рік.

Як долучитись:

- Взяти участь в обговоренні звіту про виконання бюджету під час його публічного представлення;
- Відвідати сесію, на якій звіт про виконання бюджету затверджується;
- Ініціювати громадський аудит виконаного бюджету: як по окремих напрямках (наприклад, щодо гендерної орієнтованості чи освіти), так і всього бюджету в цілому.

НА ЧОМУ ЗАСНОВАНО БЮДЖЕТ НАШОЇ ГРОМАДИ

Будь-який бюджет не створюється у вакуумі. Основою для складання бюджету є стан соціально-економічного розвитку громади. Окрім того, бюджет є інструментом досягнення стратегічних цілей, які визначила для себе громада.

Стратегічні цілі розвитку громади та соціально-економічний стан громади і є основою, на якій формується бюджет.

НАША ГРОМАДА ЗАРАЗ

Населення громади:

Загальна кількість населення
21 720 чол.

Працездатне населення:
11 290 чол.

Працевлаштоване населення:
8 884 чол.

Промислові підприємства громади: **16**

Галузі діяльності: металургічна, хімічна, харчова, сільськогосподарська.

Земля сільськогосподарського призначення: **7 000 га**

Розподіл населення за галузями

Сільське господарство:
2 021

Промисловість:
6 863

Школи громади: **9**
Дитячі садки громади: **5**

Стан доріг в громаді

Потребують капітального ремонту: **24,25 км**

Потребують поточного ремонту: **73,16 км**

Фельдшерсько-акушерські пункти та амбулаторії громади: **9** (ФАП-1, ФП – 4, А – 4)

ЯКОЮ МИ ХОЧЕМО БАЧИТИ НАШУ ГРОМАДУ

Пріоритети розвитку нашої громади на найближчі 10 років:

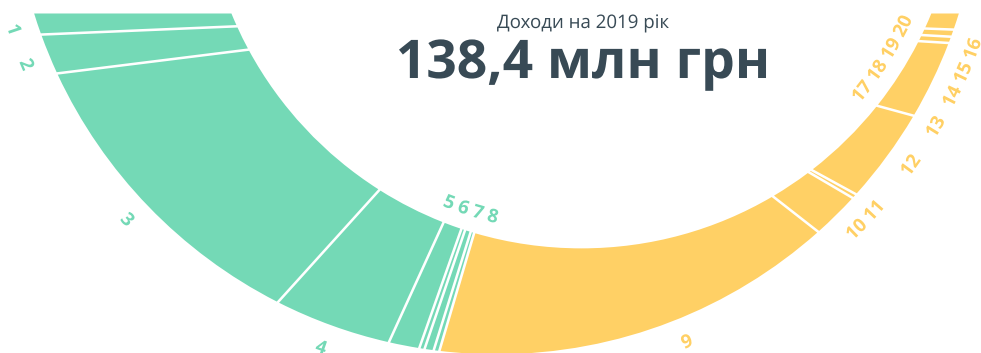
- Навчання агропромисловців-початківців;
- Розвиток сучасних способів агровиробництва, особливо екологічного;
- Розвиток дрібного та середнього промислового виробництва;
- Розвиток повноциклічного кооперативного сільськогосподарського виробництва;
- Розвиток туризму (в тому числі зеленого)

При прийнятті бюджету громади на 2019 рік основна дискусія серед депутатів та виконавчих органів точилася навколо питання виділення коштів на ремонт доріг та матеріальної допомоги незахищеним верствам населення та пільгової категорії, у тому числі ветеранам війни, учасникам бойових дій, учасникам АТО, родинам загиблих, громадянам, які опинилися в складних життєвих ситуаціях для поліпшення життєдіяльності сім'ї, які хворіють на онкологічні захворювання тощо.

ЗВІДКИ В БЮДЖЕТІ ГРОШІ

Більшу частину доходів бюджету Піщанської громади складають власні надходження, які становлять близько 54% доходів бюджету. Основним джерелом власних надходжень є податок та збір на доходи фізичних осіб, заплановані надходження якого у 2019 році становлять 44,8 млн грн. Важливими джерелами власних надходжень є і податок на майно (13,1 млн грн) та єдиний податок (10,7 млн грн).

У вигляді трансфертів з державного та інших місцевих бюджетів Піщанська ОТГ отримує близько 46% доходів бюджету. Основні трансферти з державного бюджету – це освітня та медична субвенції. Загальна сума трансфертів запланована на рівні 63,1 млн.грн.

Трансферти 63 177,6 тис. грн

- 1 Базова дотація
2 675,8 тис. грн
- 2 Субвенція на формування інфраструктури
5 923,3 тис. грн
- 3 Освітня субвенція
37 601,9 тис. грн
- 4 Медична субвенція
12 874,7 тис. грн
- 5 Дотація на утримання закладів освіти та охорони здоров'я
3 283,6 тис. грн
- 6 Субвенція на підтримку осіб з особливими освітніми потребами
66,9 тис. грн
- 7 Субвенція «Нова українська школа»
601,5 тис. грн
- 8 Інші субвенції з місцевого бюджету
150,0 тис. грн

Власні доходи 75 275,9 тис. грн

Податкові надходження

- 9 Податок на доходи фізичних осіб
44 885,0 тис. грн
- 10 Акцизний податок
4 598,5 тис. грн
- 11 Рентна плата
65,5 тис. грн
- 12 Податок на майно
13 196,0 тис. грн
- 13 Єдиний податок
10 780,0 тис. грн
- 14 Туристичний збір
295,0 тис. грн
- 15 Екологічний податок
27,4 тис. грн
- 16 Інші
69,6 тис. грн

Неподаткові надходження

- 17 Доходи від власності та підприємницької діяльності
5,0 тис. грн
- 18 Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності
92,0 тис. грн
- 19 Власні надходження бюджетних установ
1 257,4 тис. грн
- 20 Інші
4,5 тис. грн

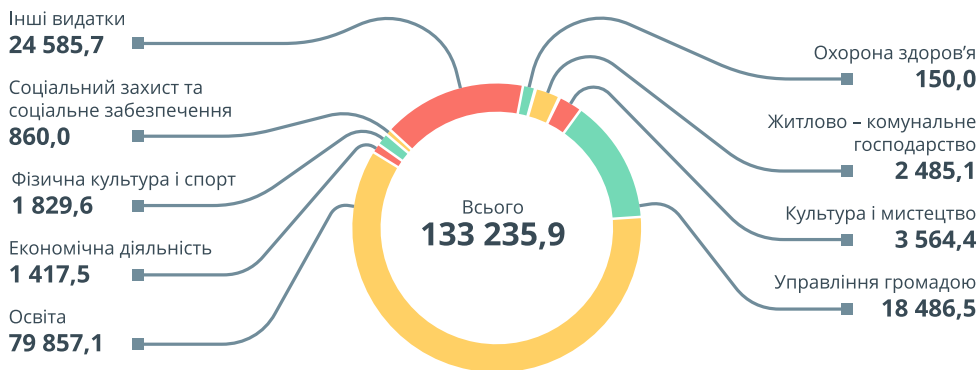
Бюджет громади – це спільна справа.

Подай пропозицію до бюджету на наступний рік.

КУДИ ІДУТЬ ГРОШІ З БЮДЖЕТУ

Найбільші витрати з бюджету спрямовані на утримання освітніх закладів та забезпечення надання дітям нашої громади якісної освіти. На ці цілі витрачається близько 70% коштів бюджету. На другому місці за обсягом витрат знаходяться витрати на утримання апарату управління, що складають 16,8% бюджетних витрат. Витрати на галузь культури і мистецтва посідають третє за розміром місце у видатках бюджету та складають 3,1%.

Структура видатків з бюджету Піщанської сільської громади

Найбільші видатки з бюджету Піщанської сільської ради

Видатки на освіту

	Кількість учнів	Видатків на заклад	На 1-го учня
Знаменівський НВК	536,0	14 452,2	27,0
Знаменівська ЗОШ 2 І-ІІІ ст	162,0	5 442,4	33,6
Меліоративна ЗОШ І-ІІІ ст	346,0	9 567,0	27,7
Новоселівська ЗОШ І-ІІ ст	58,0	2 971,3	51,2
Новотроїцький НВК	51,0	1 647,8	32,3
Оривщинська ЗОШ І-ІІІ ст	319,0	7 295,2	22,9
Орлівщинський НВК	176,0	5 069,6	28,8
Піщанська ЗОШ І-ІІІ ст	431,0	12 935,5	30,0
Соколівська ЗОШ І-ІІ ст	30,0	2 234,2	74,5

Видатки на дошкільну освіту

	Кількість учнів	Видатків на заклад	На 1-го учня
ДНЗ Веселка	119,0	4 687,8	39,4
ДНЗ Казка	61,0	2 611,3	42,8
ДНЗ Сонечко	138,0	4 551,5	33,0
ДНЗ Ромашка	120,0	3 984,3	33,2
ДНЗ Ягідка	10,0	923,5	92,4

Величина: тис. грн

Видатки, профінансовані за рахунок ДФРР

180,0 тис. грн

Капітальний ремонт покрівлі
Соколівської школи

14,0 тис. грн

Проектно-кошторисна доку-
ментація капітального ремонту
покрівлі Піщанської школи

182,1 тис. грн

Капітальний ремонт зали
на другому поверсі Піщанського
Будинку культури

Заходи, що фінансуються за рахунок субвенції на формування інфраструктури ОТГ

- 1 Переоснащення вуличного освітлення по вул. Рбоча в с. Піщанка – **145,8 тис. грн**
- 2 Переоснащення зовнішнього освітлення від підстанції-22 по вул. Українська с. Знаменівка – **479,6 тис. грн**
- 3 Переоснащення вуличного освітлення від підстанції-22 по вул. Осіння (Жовтнева), вул. Новоселівська, вул. Весняна (Комсомольська) в с. Піщанка – **587,4 тис. грн**
- 4 Переоснащення зовнішнього освітлення від підстанції-47 по вул. Українська, вул.Набережна с. Знаменівка – **1 133,1 тис. грн**
- 5 Переоснащення вуличного освітлення по вул. Шкільна в с. Соколово – **176,7 тис. грн**
- 6 Капітальний ремонт дорожнього покриття вул. Сербиненка в с. Орлівщина (3,0 тис. кв.м) – **1 251,0 тис. грн**
- 7 Переоснащення вуличного освітлення по вул. Козацька (Кірова), вул. Мазниченко в с. Піщанка та по ділянці траси М-4 Харків-Сімферополь – **725,1 тис. грн**
- 8 Заміна вікон та дверей в Меліоративненській загально-освітній школі – **1 424,6 тис. грн**

БЮДЖЕТ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ

Основою для розвитку Піщанської громади є витрати на забезпечення освіти дітей та молоді. Значні кошти бюджету розвитку у цьому році спрямовані на капітальний ремонт Піщанського та Соколівського, Знаменівського закладів загальної середньої освіти. Розробка детального плану території дозволить громаді здійснювати заходи з ефективного поповнення місцевого бюджету, видатки на ремонт доріг та вуличного освітлення населених пунктів громади дозволять покращити якість життя мешканців громади, залучити більше відвідувачів та туристів.

170,0 тис. грн

Придбання квартири
для розміщення Центру
надання послуг

2 675,6 тис. грн

Капітальний ремонт
дорожнього покриття
та заміна вікон та дверей
в загальноосвітніх закладах

3 247,7 тис. грн

Реконструкція та реставрація,
монтаж та технічне
Переоснащення зовнішнього
освітлення

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

З питань місцевого бюджету, подання пропозицій та зауважень до нього, отримання додаткової інформації з питань бюджету:

с.Піщанка, вул. Центральна, 4, Новомосковський район
Дніпропетровської області. Піщанська сільська рада

peschanskiyss@ukr.net

Дізнатися більше про життя громади та питання бюджету можна на офіційному сайті Піщанської об'єднаної територіальної громади:

pishchanska.otg.dp.gov.ua/ua